קי: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

ומודה רבי אלעזר בדמים. תימה מאי קמ"ל רבא מתניתין היא דהא תנן רבי אלעזר אומר אף המנסך כו' שמע מינה דמודה בריש"א וי"ל דסלקא דעתך דרבי אלעזר קאי אהנהו דלעיל ולא אמקצת דמים ועוד י"ל דמתניתין איכא לאוקומי בדמים חייב ר"א [א] אומר [א]אף [ב] המנסך מי החג בחג בחוץ חייב [ג] רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבו [ד] בחוץ חייב: **גמ'** [ב]אמר רבא ומודה רבי אלעזר בדמים דתניא [ג] [ג]רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל: רבי אלעזר אומר אף המנסך מי החג [בחג] בחוץ: א"ר יוחנן משום רבי [ד]מנחם יודפאה רבי אלעזר בשטת רבי עקיבא רבו אמרה דאמר ניסוך המים דאורייתא דתניא [ה] רבי עקיבא אומר [ו]ונסכיה בשני ניסוכים הכתוב מדבר אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן אי מה להלן שלשת לוגין אף כאן שלשת לוגין והא ר"א מי החג קאמר [ז] אי מה להלן בשאר ימות השנה אף כאן בשאר ימות השנה [ור"א] [ח] בחג קאמר אישתמיטתיה הא דאמר רבי אסי [ט] [ט]דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורתן [י]עשר נטיעות [יא]ערבה [יב]וניסוך המים הלכה למשה מסיני **תנו רבנן** [יג]המנסך שלשת לוגין מים בחג בחוץ חייב ר"א [יד] (בר"ש) אומר [ז] [ט]אם מלאן לשם חג חייב [ט] מאי ביניהו אמר רב נחמן בר יצחק ביש שיעור במים [ח] קמיפלגי רב פפא אמר אלעזר למימר והוא שמילאן לשם חג כדרך מילואן דהיינו שלשת לוגין ותו לא כדתנן (שם) לוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין ממלא מן השילוח אבל אי הוי טפי לא קדשינהו כלי דלא חזו ליה דיש שיעור למים ואין כלי שרת מקדשין אלא הראויין להן עד כאן לשונו וקשה דהא רבי אלעזר מי החג קאמר לעיל דאין שיעור למים כלל לא למעלה ולא למטה כדמוכחא נמי ההיא דמעילה (שם) ומפרש הר' חיים איפכא דתנא קמא סבר יש שיעור דנקט שלשת לוגין לא פחות ולא יותר ואתא רבי אלעזר למימר והוא שמילאן לשם חג דקבעינהו מנא דרבי אלעזר לטעמיה דאמר לעיל קביעותא דמנא מילתא הוא אבל לא קבעינהו מנא חייב בפחות משלשת לוגין דאין שיעור למים ור' אלעזר לטעמיה דאמר במתני' מי החג: בקרבו

חייב. לרבנן דלא בעו כולו ממיר ורבי אלעזר נמי מודה בה כדאמרינן בגמרא: **מי החג.** שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות: **שירי הדם.** של חטאות הטעונין שפיכה ליסוד שהקריב [ט] בחוץ חייב דקסבר שירים מעכבין הילכך מתקבלים בפנים וחריקה גמורה הן: **גמ' מודה ר' אלעזר בדמים.** ואפי' בחטאות הפנימיות דהא בפנים אם נשפך הדם אחר שנתן מתנה אחת מהניא הך דיהבה ומניא פר אחר ומתחיל ממקום שפסק: **דתנן דו'.** במסכת יומא בהוציאו לו (דף ס.): **יודפאה.** דמן יודפת [י]: **ניסוך המים דאורייתא.** הילכך בחוץ נמי מיחייב עלה: **אמר ליה ריש לקיש.** אי רבי אלעזר מהתוא קרא יליף והכתוב קרא מים ויין איתקוש אלמא [י] שלשת לוגין בעינן כנסכי יין של עולת התמיד: **והא ר' אלעזר מי החג קאמר.** ואפילו פחות משלשת לוגין דאיכא למאן דאמר (סוכה דף מח.) בלוג היה מנסך יא): **בחג קאמר.** בלשון קושיא גרסינן ליה: **אישתמיטתיה.** למנחם יודפאה: **הא דא"ר יוחנן דו'.** אלמא לכולי עלמא דאורייתא הוא הילכך איכא למ"ד בלוג גמירי לה או אין להם שיעור: [**מאי ביניהו**]. במאי קמיפלגי ומאי קא אתי רבי אלעזר למימר: **ביש שיעור למים.** דקאמר תנא קמא המנסך שלשת לוגין חייב והוא הדין יותר משלשת לוגין דיש בכולו מאתים מנה ואף על גב דמלינהו בכלי גדול קדשינהו כלי דאין שיעור למי החג למעלה ואתא רבי אלעזר למימר דאין שיעור למים ואין כלי שרת מקדשין אלא הראוי להם: דיש שיעור למים ואין כלי שרת מקדשין אלא הראוי להם: ואמרינן ביומא ברים פרק שני שעירי (דף סב:) שלמים שנחטן בחוץ קודם שיפתחו ללחות ההיכל פטור מ"ט מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי יב) וא"ת ומאי שנא נסכים בכלי חול מקבלת דם בכלי חול דאמר רבא לעיל [דף קח.] דקבלה בכלי חול לרבי פטור ויש לומר דלא דמי לקבלה יג) בכלי חול בפנים וחרק בחוץ אין לנו לחייב מחמת דכשר בבמה הואיל וכבר נפסל בפנים ולא דמי לנסכים שמקריבין בחוץ בכלי חול דלא נפסלו בפנים: **אישתמיטתיה בו'.** פי' בקונטרס למנחם יודפאה ותימה דהא רבי יוחנן אמרן לתרוייהו ושמא לבתר הכי שמעה רבי יוחנן וי"ל יד) דאישתמיטתיה לריש לקיש דאי הוה שמעה לא היה מקשה כלום דהוי מצי לפרושי בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה דאמר ניסוך המים דאורייתא ולאו מטעמיה ולפי' זה משמע דאיכא למאן דאמר ניסוך המים דרבנן וזהו תימה דאפילו למאן דאמר (מנחות דף קו.) חולין בעזרה לאו דאורייתא טו) שתקנו חכמים לנסך חולין בעזרה שמא טז) לפי שהוא אז זמן גשמים כדי שיזכרו לפני המקום להתברך במי גשמים וקצת יז) משמע בריש לולב וערבה (סוכה דף מד.) דריש לקיש הוה ידע להא דר' יוחנן דעשר נטיעות ערבה וניסוך המים גבי הא דאמר ריש לקיש התם כהנים בעלי מומין היו נכנסים בין האולם ולמזבח כדי לצאת בערבה ושמא נהי דשמיע ליה ערבה ניסוך המים לא שמיע ליה ומיהו לא יתכן פי' זה לפי' הקונטרס במעילה פרק ולד חטאת (דף יג.): דתנן התם נתנן לצוחית מועלין בהן אמר ריש לקיש אין מועלין אלא בשלשת לוגין ורבי יוחנן אמר מועלין בכולן ופריך למימרא דקסבר ריש לקיש יש שיעור למים והא תנן רבי אלעזר אומר אף המנסך מי החג בחוץ חייב ד

בקרבו נסכים במדבר קמיפלגי. ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס יג) וכי מלי טפי לא קדשינהו כלי. ותנא קמא דמחייב לא בעי בנסכים קדושת כלי לחייב עליהן בחוץ דקסבר קרבו נסכים בהיכל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה הילכך ביאת הארץ האמורה בפרשת נסכים בשלא לך ללמדנו בא שבשבע של כיבוש הארץ ושבע של חילוק הארץ כשהיו בגלגל והותרו הבמות כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב:) תהא במה קטנה של כל יחיד טעונה נסכים דמשום במת ציבור לא איצטריך למימר ביאת הארץ דהא מן המדבר נתחייבו בכך וכיון דבמות יחיד טעונין נסכים והתם כלי שרת ליכא כדאמר בפרק בתרא (לקמן דף קיג.) בחוץ נמי מיחייב עליהן בשעת איסור הבמות בלא קידוש כלי הואיל ובשעת היתר הבמות קריבין בלא קדושת כלי כדאמרן לעיל [קמ:] במעלן על גבי סלע משום דהויא הקרבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות מיחייב עלה בשעת איסור דהא בפנים אם עלה לא ירד כדאמרן לעיל (דף פד:) מנין ליולא אם עלה לא ירד שהרי יולא כשר בבמה. ור' אלעזר סבר לא קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמור בנסכים לאחר ירושה וישיבה לאחר שקבעו משכן בשילה יד) הוא דנתחייבו לפיכך הוצרכה ביאת הארץ לכתוב טו) משום שכל ארבעים שנה שבמדבר לא קרבו טז) במשכן ובא הכתוב לחייבו יז) בשילה ובית עולמים ולא בשנות יח) הכיבוש והחילוק בבמות הקטנות הילכך לא קרבו נסכים בבמה קטנה שהיא יט) אלא בכלי שרת ואי אסקינהו בשאינן מקודשין בחוץ (*ש"מ): כ) נ"ב ומה שהוא בפנים בתוך הכלי אינו מתחייב עליו לפי שאין בו שיעור. מס' ישן (ב"ש וח"ג). [אם לר' דסגי לוגין בולאי מקדשו גם לר"ש, רק כוונתו על הכיולין לבד דלא תימא מיקדשו מחמת שהן כתוך הכלי]: כא) ל"ל ה"ג כשהוא אומר כו' ור"ל דל"ג אל מרן מוסבומיכם, דלא דריש ליה ממוסבותיכם רק מלכם (באה"מ): כב) ציבור לא היתה אלא כל"ל (*ש"מ): כג) הדם ישפוך נתקו (כי"פ): כד) ל"ל תחילת (*ש"מ): כה) אמרי אנא בפנימים (*ש"מ): כו) ל"ל וכן (*ש"מ): כז) בל"ק מוסיף ע"פ ס"ר [ולפנינו הוא כתוס' דלעיל קי ע"ב] וא"ת לת"ק דס"ל דלא בעי בנסכים קדושת כלי מאי שנא נסכים בכלי חול מקבלת דם בכלי חול דאמר רבא לעיל דקבלה בכלי חול לרבי פטור. וי"ל דלא דמי לקבלה בכלי חול בפנים וזרק בחוץ [דהתם] אין לנו לחייב מחמת דכשר בבמה הואיל וכבר נפסל בפנים ולא דמי לנסכים שמקריבין בחוץ בכלי חול דלא נפסלו בפנים הס"ד: כח) דתרוייהו בשעת היתר כנלע"ל (באה"מ): כט) ל"ל כשבאו (באה"מ): ל) ל"ל מ"מ (צ"ק וב"ש):

בקרבו נסכים במדבר קא מיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א על כרחין סבר אין שיעור אלא תרוייהו סברי אין שיעור ושלשת לוגין דתנא קמא לאו דוקא מז): **במה גדולה ובמה קטנה.** יש מפרשים דבמה גדולה קרי שעת איסור הבמות ובמה קטנה שעת היתר ופירוש הקונטרס עיקר דתרוייהו מח) היתר הבמות אלא דבמה גדולה היא במת ליבור ובמה קטנה היא במת יחיד ואע"ג דרבי ישמעאל אמר להטעינה נסכים לבמה גדולה ודרש מושבות לאחר ירושה וישיבה כדפירש בקונטרס וכדתניא בספרי ובפרק קמא דקדושין (דף לז.), ולא נאסרו הבמות שבאו מט) לשילה ומ"מ נ) אף כשהותרו אחרי כן בנוב וגבעון מודה רבי ישמעאל דבמה ליבור טועה נסכים:

לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר. בקדושין (ג"ז סס) פירש בקונטרס דלכולי עלמא קרבו בקרבן ליבור ואיני יודע מי הזקיקו לכך ושמא משום דקתני בסיפרי אמר אחד מתלמידי רבי ישמעאל בא הכתוב ללמדך על הנסכים אלא נתחייב יחיד על הנסכים אלא מביאתן לארץ וזה לשון הקונטרס דפירש בקדושין (ג"ז סס:) ר' ישמעאל סבר לא קרבו נסכים במדבר ואף על גב דכתיב במילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בה נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דאבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה: **קרבו נסכים במדבר.** ליחיד, משקרבו לרבים (קדושין לז:) **כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם.** כלל מקום קאמר, ובמת יחיד המוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר, והאי דתליה בביאת הארץ, ה"ק עד עכשיו הייתם במשכן שבמדבר נאסרו ועדיין לא הקרבתם נסכים אלא בבמות ליבור ומשבטולו לארץ כל י"ד שנה שלא הוקבע משכן שילה והיו שוכנים בגלגל ערוהיים במלחמה וקי"ל שהותרו הבמות, בא כתוב זה ללמדנו כי תבואו אל הארץ ותבא במת יחיד מותרת אף היא תעטון נסכים (קידושין לז.): כשתמצא לומר. כמדקדק (ב"מ מ:): ומדע מילוי הדברים (ב"מ מ:): מלך בחורן. כתיב אשר יעשה למעוטיו מולך (לעיל קז.): **השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור.** על העלייתה, לאיזו מתקבל בפנים אלא מלוק (לעיל פה.):

נ אב מיי' פרק יט מהלכות מעה"ק הלכה ג ד:

נא גדה מיי' סס פי"ח הל' יח:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם: במדבר טו, ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדברי האומר שירי הדם מעכבי: (ב) רש"י ד"ה כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם אשר אני: (ג) ד"ה ואם תיתא וכו' הני נמי עבודה כל"ל ותיבת כתמילא נמחק: (ד) ד"ה מתלוקת דעיכוב שירים באיזהו מקומן בשיריים הפנימיים בחטאות הפנימיים:

מוסף רש"י

בירורי המדות. כשמודדין יין ומגלה כלי ביתר יש בו בילוגין, ואם מיד מערה בכלי גדול נמצאו בילוגין בתוכו, ואם לאו נופל לארץ מאליהם (מנחות פח. מכת"י): לא קרבו נסכים במדבר. ואע"ג דכתיב במלואים (שמות כט) וזה אשר תעשה על המזבח, וכתיב ביה נסכים בעולת התמיד, בקרבן ליבור הוא דהוו אבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה: קרבו נסכים במדבר. ליחיד, משקרבו לרבים (קדושין לז:) כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם. בכל מקום קאמר, ובמת יחיד המוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר, והאי דתליה בביאת הארץ, ה"ק עד עכשיו הייתם במשכן שבמדבר נאסרו ועדיין לא הקרבתם נסכים אלא בבמות ליבור ומשבטולו לארץ כל י"ד שנה שלא הוקבע משכן שילה והיו שוכנים בגלגל ערוהיים במלחמה וקי"ל שהותרו הבמות, בא כתוב זה ללמדנו כי תבואו אל הארץ ותבא במת יחיד מותרת אף היא תעטון נסכים (קידושין לז.): כשתמצא לומר. כמדקדק (ב"מ מ:): ומדע מילוי הדברים (ב"מ מ:): מלך בחורן. כתיב אשר יעשה למעוטיו מולך (לעיל קז.): **השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור** (לעיל פה.):

א) בקרבו נסכים במדבר פליגי. רבינא אמר בלמדין ניסוך המים מניסוך היין פליגי ת"ר המנסך שלשה לוגין יין בחוץ חייב ר' אלעזר בר"ש אומר והוא שקדשן בכלי מאי בינייהו אמר רב אדא בר ב) רב יצחק ג) בירוצי מידות איכא בינייהו רבא בריה דרבה ד) אמר קרבו נסכים בבמה ד) איכא בינייהו ובפלוגתא דהני תנאי דתניא ה) ו) במת יחיד אינה צריכה נסכים דברי רבי וחכ"א טעונה נסכים והני תנאי כהני תנאי דתניא ז) כי תבאו להטעינה נסכים בבמה גדולה הכתוב מדבר אתה אומר בבמה גדולה או אינו ח) אפי' בבמה קטנה כשהוא אומר ז) אל ארץ מושבותיכם וגו' ט) אשר אני נותן לכם הרי ח) בבמה הנוהגת לכולכם הכתוב מדבר דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר כי תבאו להטעינה נסכים בבמה קטנה הכתוב מדבר אתה אומר לבמה קטנה או אינו אלא לבמה גדולה כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם הרי ח) בבמה הנוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל לא י) קרבו נסכים במדבר ולדברי ר"ע קרבו נסכים במדבר: רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב: א"ר יוחנן [תנא] רבי נחמיה י) כדברי האומר (א) שיריים מעכבין מיתיבי רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב אמר לו ר"ע והלא שירי הדם שירי מצוה הם אמר לו איברין ופדרין יוכיחו שהן שירי מצוה והמקריבן בחוץ חייב אמר לו לא אם אמרת באיברים ופדרים שהן תחלת עבודה תאמר בשירי הדם יא) שאינן תחלת עבודה ואם איתא לימא ליה הני נמי יב) מעכבי תיובתא והשתא דאמר רב אדא בר אהבה מחלוקת בשיריים הפנימיים אבל בשיריים החיצונים יג) דברי הכל לא מעכבי כי קאמר רבי נחמיה בשיריים הפנימים כי יא) תניא ההיא בשיריים החיצונים יב) (ורבי עקיבא לא ידע מאי קאמר רבי נחמיה הוא סבר רבי נחמיה שיריים חיצונים אמר וקא מהדר ליה שיריים החיצונים ורבי נחמיה) לדבריו דר' עקיבא קאמר: **מתני'** יג) המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ חייב יד) מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור טו) טז) השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור

נקרבו נסכים במדבר קמיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א בעי בנסכים קדושת כלי לחייב עליהן בחוץ דקסבר קרבו נסכים בהיכל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה הילכך ביאת הארץ האמורה בפרשת נסכים בשלא לך ללמדנו בא שבשבע של כיבוש הארץ ושבע של חילוק הארץ כשהיו בגלגל והותרו הבמות כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב:) תהא במה קטנה של כל יחיד טעונה נסכים דמשום במת ליבור לא איצטריך למימר ביאת הארץ דהא מן המדבר נתחייבו בכך וכיון דבמות יחיד טעונין נסכים והתם כלי שרת ליכא כדאמר בפרק בתרא (לקמן דף קיג.) בחוץ נמי מיחייב עליהן בשעת איסור הבמות בלא קידוש כלי הואיל ובשעת היתר הבמות קריבין בלא קדושת כלי כדאמרן לעיל [קמ:] במעלן על גבי סלע משום דהויא הקרבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות מיחייב עלה בשעת איסור דהא בפנים אם עלה לא ירד כדאמרן לעיל (דף פד:) מנין ליולא אם עלה לא ירד שהרי יולא כשר בבמה. ור' אלעזר סבר לא קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמור בנסכים לאחר ירושה וישיבה לאחר שקבעו משכן בשילה יד) הוא דנתחייבו לפיכך הוצרכה ביאת הארץ לכתוב טו) משום שכל ארבעים שנה שבמדבר לא קרבו טז) במשכן ובא הכתוב לחייבו יז) בשילה ובית עולמים ולא בשנות יח) הכיבוש והחילוק בבמות הקטנות הילכך לא קרבו נסכים בבמה קטנה שהיא יט) אלא בכלי שרת ואי אסקינהו בשאינן מקודשין בחוץ (*ש"מ): כ) נ"ב ומה שהוא בפנים בתוך הכלי אינו מתחייב עליו לפי שאין בו שיעור. מס' ישן (ב"ש וח"ג). [אם לר' דסגי לוגין בולאי מקדשו גם לר"ש, רק כוונתו על הכיולין לבד דלא תימא מיקדשו מחמת שהן כתוך הכלי]: כא) ל"ל ה"ג כשהוא אומר כו' ור"ל דל"ג אל מרן מוסבומיכם, דלא דריש ליה ממוסבותיכם רק מלכם (באה"מ): כב) ציבור לא היתה אלא כל"ל (*ש"מ): כג) הדם ישפוך נתקו (כי"פ): כד) ל"ל תחילת (*ש"מ): כה) אמרי אנא בפנימים (*ש"מ): כו) ל"ל וכן (*ש"מ): כז) בל"ק מוסיף ע"פ ס"ר [ולפנינו הוא כתוס' דלעיל קי ע"ב] וא"ת לת"ק דס"ל דלא בעי בנסכים קדושת כלי מאי שנא נסכים בכלי חול מקבלת דם בכלי חול דאמר רבא לעיל דקבלה בכלי חול לרבי פטור. וי"ל דלא דמי לקבלה בכלי חול בפנים וזרק בחוץ [דהתם] אין לנו לחייב מחמת דכשר בבמה הואיל וכבר נפסל בפנים ולא דמי לנסכים שמקריבין בחוץ בכלי חול דלא נפסלו בפנים הס"ד: כח) דתרוייהו בשעת היתר כנלע"ל (באה"מ): כט) ל"ל כשבאו (באה"מ): ל) ל"ל מ"מ (צ"ק וב"ש):

בקרבו נסכים במדבר קא מיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א על כרחין סבר אין שיעור אלא תרוייהו סברי אין שיעור ושלשת לוגין דתנא קמא לאו דוקא מז): **במה גדולה ובמה קטנה.** יש מפרשים דבמה גדולה קרי שעת איסור הבמות ובמה קטנה שעת היתר ופירוש הקונטרס עיקר דתרוייהו מח) היתר הבמות אלא דבמה גדולה היא במת ליבור ובמה קטנה היא במת יחיד ואע"ג דרבי ישמעאל אמר להטעינה נסכים לבמה גדולה ודרש מושבות לאחר ירושה וישיבה כדפירש בקונטרס וכדתניא בספרי ובפרק קמא דקדושין (דף לז.), ולא נאסרו הבמות שבאו מט) לשילה ומ"מ נ) אף כשהותרו אחרי כן בנוב וגבעון מודה רבי ישמעאל דבמה ליבור טועה נסכים:

לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר. בקדושין (ג"ז סס) פירש בקונטרס דלכולי עלמא קרבו בקרבן ליבור ואיני יודע מי הזקיקו לכך ושמא משום דקתני בסיפרי אמר אחד מתלמידי רבי ישמעאל בא הכתוב ללמדך על הנסכים אלא נתחייב יחיד על הנסכים אלא מביאתן לארץ וזה לשון הקונטרס דפירש בקדושין (ג"ז סס:) ר' ישמעאל סבר לא קרבו נסכים במדבר ואף על גב דכתיב במילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בה נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דהוו אבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה ורבי עקיבא סבר קרבו נסכים ליחיד במדבר: **כי קאמר רבי נחמיה בשיריים הפנימיים.** לעיל בפרק ב"ש (דף לט.) משמע דרבי נחמיה אחיי דשייריים החיצונים ושם פירשתי: **וכי תניא ההיא בשיריים החיצונים.** ומה שהשיב לו איבריס יוכיחו אע"ג דאיהו גופיה לא חייש בהאי טעמא אורחיה דתנא הכי כדפרישית בפרק התערובת (לעיל דף עז:) מ):

בקרבו נסכים במדבר קא מיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א בעי בנסכים קדושת כלי לחייב עליהן בחוץ דקסבר קרבו נסכים בהיכל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה הילכך ביאת הארץ האמורה בפרשת נסכים בשלא לך ללמדנו בא שבשבע של כיבוש הארץ ושבע של חילוק הארץ כשהיו בגלגל והותרו הבמות כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב:) תהא במה קטנה של כל יחיד טעונה נסכים דמשום במת ליבור לא איצטריך למימר ביאת הארץ דהא מן המדבר נתחייבו בכך וכיון דבמות יחיד טעונין נסכים והתם כלי שרת ליכא כדאמר בפרק בתרא (לקמן דף קיג.) בחוץ נמי מיחייב עליהן בשעת איסור הבמות בלא קידוש כלי הואיל ובשעת היתר הבמות קריבין בלא קדושת כלי כדאמרן לעיל [קמ:] במעלן על גבי סלע משום דהויא הקרבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות מיחייב עלה בשעת איסור דהא בפנים אם עלה לא ירד כדאמרן לעיל (דף פד:) מנין ליולא אם עלה לא ירד שהרי יולא כשר בבמה. ור' אלעזר סבר לא קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמור בנסכים לאחר ירושה וישיבה לאחר שקבעו משכן בשילה יד) הוא דנתחייבו לפיכך הוצרכה ביאת הארץ לכתוב טו) משום שכל ארבעים שנה שבמדבר לא קרבו טז) במשכן ובא הכתוב לחייבו יז) בשילה ובית עולמים ולא בשנות יח) הכיבוש והחילוק בבמות הקטנות הילכך לא קרבו נסכים בבמה קטנה שהיא יט) אלא בכלי שרת ואי אסקינהו בשאינן מקודשין בחוץ (*ש"מ): כ) נ"ב ומה שהוא בפנים בתוך הכלי אינו מתחייב עליו לפי שאין בו שיעור. מס' ישן (ב"ש וח"ג). [אם לר' דסגי לוגין בולאי מקדשו גם לר"ש, רק כוונתו על הכיולין לבד דלא תימא מיקדשו מחמת שהן כתוך הכלי]: כא) ל"ל ה"ג כשהוא אומר כו' ור"ל דל"ג אל מרן מוסבומיכם, דלא דריש ליה ממוסבותיכם רק מלכם (באה"מ): כב) ציבור לא היתה אלא כל"ל (*ש"מ): כג) הדם ישפוך נתקו (כי"פ): כד) ל"ל תחילת (*ש"מ): כה) אמרי אנא בפנימים (*ש"מ): כו) ל"ל וכן (*ש"מ): כז) בל"ק מוסיף ע"פ ס"ר [ולפנינו הוא כתוס' דלעיל קי ע"ב] וא"ת לת"ק דס"ל דלא בעי בנסכים קדושת כלי מאי שנא נסכים בכלי חול מקבלת דם בכלי חול דאמר רבא לעיל דקבלה בכלי חול לרבי פטור. וי"ל דלא דמי לקבלה בכלי חול בפנים וזרק בחוץ [דהתם] אין לנו לחייב מחמת דכשר בבמה הואיל וכבר נפסל בפנים ולא דמי לנסכים שמקריבין בחוץ בכלי חול דלא נפסלו בפנים הס"ד: כח) דתרוייהו בשעת היתר כנלע"ל (באה"מ): כט) ל"ל כשבאו (באה"מ): ל) ל"ל מ"מ (צ"ק וב"ש):

בקרבו נסכים במדבר קא מיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א על כרחין סבר אין שיעור אלא תרוייהו סברי אין שיעור ושלשת לוגין דתנא קמא לאו דוקא מז): **במה גדולה ובמה קטנה.** יש מפרשים דבמה גדולה קרי שעת איסור הבמות ובמה קטנה שעת היתר ופירוש הקונטרס עיקר דתרוייהו מח) היתר הבמות אלא דבמה גדולה היא במת ליבור ובמה קטנה היא במת יחיד ואע"ג דרבי ישמעאל אמר להטעינה נסכים לבמה גדולה ודרש מושבות לאחר ירושה וישיבה כדפירש בקונטרס וכדתניא בספרי ובפרק קמא דקדושין (דף לז.), ולא נאסרו הבמות שבאו מט) לשילה ומ"מ נ) אף כשהותרו אחרי כן בנוב וגבעון מודה רבי ישמעאל דבמה ליבור טועה נסכים:

לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר. בקדושין (ג"ז סס) פירש בקונטרס דלכולי עלמא קרבו בקרבן ליבור ואיני יודע מי הזקיקו לכך ושמא משום דקתני בסיפרי אמר אחד מתלמידי רבי ישמעאל בא הכתוב ללמדך על הנסכים אלא נתחייב יחיד על הנסכים אלא מביאתן לארץ וזה לשון הקונטרס דפירש בקדושין (ג"ז סס:) ר' ישמעאל סבר לא קרבו נסכים במדבר ואף על גב דכתיב במילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בה נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דהוו אבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה ורבי עקיבא סבר קרבו נסכים ליחיד במדבר: **כי קאמר רבי נחמיה בשיריים הפנימיים.** לעיל בפרק ב"ש (דף לט.) משמע דרבי נחמיה אחיי דשייריים החיצונים ושם פירשתי: **וכי תניא ההיא בשיריים החיצונים.** ומה שהשיב לו איבריס יוכיחו אע"ג דאיהו גופיה לא חייש בהאי טעמא אורחיה דתנא הכי כדפרישית בפרק התערובת (לעיל דף עז:) מ):

בקרבו נסכים במדבר קא מיפלגי. פי' בקונטרס ותרוייהו אית להו יש שיעור למיס ואי אפשר לומר כן דר"א על כרחין סבר אין שיעור אלא תרוייהו סברי אין שיעור ושלשת לוגין דתנא קמא לאו דוקא מז): **במה גדולה ובמה קטנה.** יש מפרשים דבמה גדולה קרי שעת איסור הבמות ובמה קטנה שעת היתר ופירוש הקונטרס עיקר דתרוייהו מח) היתר הבמות אלא דבמה גדולה היא במת ליבור ובמה קטנה היא במת יחיד ואע"ג דרבי ישמעאל אמר להטעינה נסכים לבמה גדולה ודרש מושבות לאחר ירושה וישיבה כדפירש בקונטרס וכדתניא בספרי ובפרק קמא דקדושין (דף לז.), ולא נאסרו הבמות שבאו מט) לשילה ומ"מ נ) אף כשהותרו אחרי כן בנוב וגבעון מודה רבי ישמעאל דבמה ליבור טועה נסכים:

לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר. בקדושין (ג"ז סס) פירש בקונטרס דלכולי עלמא קרבו בקרבן ליבור ואיני יודע מי הזקיקו לכך ושמא משום דקתני בסיפרי אמר אחד מתלמידי רבי ישמעאל בא הכתוב ללמדך על הנסכים אלא נתחייב יחיד על הנסכים אלא מביאתן לארץ וזה לשון הקונטרס דפירש בקדושין (ג"ז סס:) ר' ישמעאל סבר לא קרבו נסכים במדבר ואף על גב דכתיב במילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בה נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דהוו אבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה ורבי עקיבא סבר קרבו נסכים ליחיד במדבר: **כי קאמר רבי נחמיה בשיריים הפנימיים.** לעיל בפרק ב"ש (דף לט.) משמע דרבי נחמיה אחיי דשייריים החיצונים ושם פירשתי: **וכי תניא ההיא בשיריים החיצונים.** ומה שהשיב לו איבריס יוכיחו אע"ג דאיהו גופיה לא חייש בהאי טעמא אורחיה דתנא הכי כדפרישית בפרק התערובת (לעיל דף עז:) מ):

נ אב מיי' פרק יט מהלכות מעה"ק הלכה ג ד:

נא גדה מיי' סס פי"ח הל' יח:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם: במדבר טו, ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדברי האומר שירי הדם מעכבי: (ב) רש"י ד"ה כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם אשר אני: (ג) ד"ה ואם תיתא וכו' הני נמי עבודה כל"ל ותיבת כתמילא נמחק: (ד) ד"ה מתלוקת דעיכוב שירים באיזהו מקומן בשיריים הפנימיים בחטאות הפנימיים:

מוסף רש"י

בירורי המדות. כשמודדין יין ומגלה כלי ביתר יש בו בילוגין, ואם מיד מערה בכלי גדול נמצאו בילוגין בתוכו, ואם לאו נופל לארץ מאליהם (מנחות פח. מכת"י): לא קרבו נסכים במדבר. ואע"ג דכתיב במלואים (שמות כט) וזה אשר תעשה על המזבח, וכתיב ביה נסכים בעולת התמיד, בקרבן ליבור הוא דהוו אבל היחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ ואילך לאחר ירושה וישיבה: קרבו נסכים במדבר. ליחיד, משקרבו לרבים (קדושין לז:) כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכם. בכל מקום קאמר, ובמת יחיד המוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר, והאי דתליה בביאת הארץ, ה"ק עד עכשיו הייתם במשכן שבמדבר נאסרו ועדיין לא הקרבתם נסכים אלא בבמות ליבור ומשבטולו לארץ כל י"ד שנה שלא הוקבע משכן שילה והיו שוכנים בגלגל ערוהיים במלחמה וקי"ל שהותרו הבמות, בא כתוב זה ללמדנו כי תבואו אל הארץ ותבא במת יחיד מותרת אף היא תעטון נסכים (קידושין לז.): כשתמצא לומר. כמדקדק (ב"מ מ:): ומדע מילוי הדברים (ב"מ מ:): מלך בחורן. כתיב אשר יעשה למעוטיו מולך (לעיל קז.): **השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור** (לעיל פה.):

קיא: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

השוחט בלילה בהמה כו'. ואם תאמר שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ אמאי חייב ומאי שנא משלמים שנשחטן בחוץ קודם פתיחת לגתות ההיכל דפטור כדאיתא בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) ויש לומר דלילה אין מחוסר זמן אבל התם מחוסר מעשה ואם תאמר לר"ש מאי שנא שוחט בהמה בלילה בפנים משוחט עוף בפנים [יא] ויש לומר דשוחט עוף בפנים מקטל קטליה ואם עלה ירד אפי' לר"ש אע"ג דלא מטמא בגדים אבית הבליעה [לא] שאין שם שחיטה מטמא בגדים אבית הבליעה אפילו טרפה או נרבע:

[א]שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב נמצא דרך הכשירו בפנים פטורו בחוץ דרך הכשירו מבחוץ פטורו בפנים ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלה בחוץ חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ:

גמ' האי הכשירו חיובו הוא תני חיובו: ר"ש אומר [וכו']: אהיכא קאי אילימא ארישא קאי המולק עוף בפנים והעלה בחוץ חייב מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור וא"ל ר"ש כי היכי דפנים [א] מיחייב בחוץ נמי מיחייב [ב] האי כל שחייבין עליו בחוץ כל שחייבין עליו בפנים מיבעי ליה אלא כי היכי דבחוץ לא מיחייב בפנים נמי לא ליחייב [ג] האי כל שאין חייבין עליו בחוץ [ד] מיבעי ליה אלא אסיפא קאי השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ פטור שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב ואמר ליה ר"ש כי היכי דבפנים לא מיחייב בחוץ נמי לא מיחייב האי כל שאין חייבין [ה] מיבעי ליה אלא כי היכי דבחוץ מיחייב בפנים נמי מיחייב הא קתני חוץ מן השוחט בפנים והמעלה בחוץ [ו]אמר זעירי שחיטת [ז] בהמה בלילה איבא בינייהו והכי קאמר [וכן] [ח] השוחט [ט] בהמה בפנים בלילה והעלה בחוץ פטור [י]שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים והעלה בחוץ חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ [ו]רבא אמר קבלה בכלי חול איבא בינייהו וה"ק [וכן] [י]המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור המקבל בכלי חול [יא] בחוץ והעלה בחוץ חייב ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים והעלו בחוץ חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ השתא [יב] דתני [יג]אבוה דשמואל בר רב יצחק [יד]המולק עוף בפנים והעלו בחוץ חייב [טו]מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור ור"ש מיחייב [טז] ר"ש התם קאי ותני כל שחייבין עליו בפנים והעלה בחוץ [יז] חייבין עליו בחוץ: **מתני'** [יח]חטאת שקבל דמה בכוס אחד נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב שכולו ראוי [יט] בפנים קבל דמה בשתי כוסות נתן שניהם בפנים פטור שניהם בחוץ חייב אחד בפנים ואחד בחוץ פטור [יא] אחד בחוץ ואחד בפנים חייב על החיצון והפנימי מכפר למה הדבר דומה [כ]למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואח"כ נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות שחט שתיהן בפנים פטור שתיהן בחוץ חייב אחת בפנים ואחת בחוץ פטור [כא] אחת בחוץ ואחת בפנים חייב על החיצונה והפנימית מכפרת [כב] [כג]כשם שדמה פוטר את בשרה כך היא פוטרת את בשר חבירתה:

שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב. דבשחיטת חוץ לא שנא לילה מיום דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למחר ובהעלאתו נמי חייב דהא כתיב (ויקרא יז) ואליהם תאמר: **חייבין על ליולא** [כד] **בפנים והעלה בחוץ.** והשוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ כאילו שוחטה [כה] בחוץ דהא בפנים אם עלתה לא תרד אית ליה בפרק המזבח מקדש (שם) דקתני ר"ש אומר עולה אין לי אלא עולה כשירה מנין לרבות שנשחטה בלילה כו': **חוץ מן השוחט העוף בפנים והעלה בחוץ.** דפנים [כא] נמי אם עלה ירד דהא מיקטל קטליה כדאמרי' בהמזבח מקדש (לעיל דף פה.): [וכן] **המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור.** דהא בפנים אם עלה ירד דה"ל כנשפך דמה. ורבי יהודה היא דלית ליה אם עלו לא ירדו אלא בלן ויולא ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין את דמו בהנך פסולין דחזו לעבודת גבור כדמפרש בהמזבח מקדש (שם פד:): **רבי שמעון אומר כו'.** דהא בפנים נמי אית ליה אם עלתה לא תרד ואפי' נשפך דמה כדקתני התם [פד.]: **והשתא דאבי אבוה דשמואל.** דרבי שמעון מחייב אמלק בחוץ והעלה בחוץ תני במילתיה דר"ש במתני' כל שחייבין עליו בפנים כגון המולק בפנים והמעלה בחוץ חייבין עליו בחוץ ודקתני סיפא חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ אדיוקא קאי דאיכא למידק ממילתא דר"ש הא כל שאין חייבין עליו בפנים והעלה בחוץ כגון קדשים פסולין שלא היה פסולן בקדש כגון הרובע והנרבע כו' אין חייבין עליהן אם שחטן בחוץ והעלן בחוץ [כב] אשחיטתן לא מיחייב דלא קרינא ביה ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ויקרא יז] והעלאתן מהיכא תיתי דהא לא קרינא ביה נמי אל פתח אהל מועד לא יביאנו [שם] חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ שאף על פי שפטור על העלאתו בחוץ חייבין על כיוצא בו בשוחט בחוץ והעלה בחוץ דהא איתרבאי לעיל (דף קז.) שחיטתו מאו אשר ישחט והעלאתו מואליהם תאמר: **מתני' נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים חייב.** כדי נסבה אלא משום סיפא דבעי מיתני בפנים וחזר ונתן בחוץ ואשמעינן דאע"ג דשייריה עיניהו מיחייב עלייהו וסתמא כרבי נחמיה: **שניהם בחוץ חייב.** אחת ואם היתה לו ידיעה בינתייהם חייב שתים: **אחד בפנים ואח"כ השני בחוץ פטור.** ואפילו לרבי נחמיה כדמפרש בגמרא דקסבר כוס אחד עושה את חבירו דחוי הילכך אפילו שייריה לא הוי: **והפנימי מכפר.** להכשיר הזבח כדאמרן בכל הזבחים שנתערבו (לעיל דף פב.) דלא עשה את המשוייר כיולא בו [כג]: **למה הדבר דומה.** בגמרא מפרש למה לי לדמויינהו ומאי גמרי מהדדי: **שניהן בחוץ חייב.** על כל אחת ואחת דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה לפנים: **אחת בפנים והשניה** [כד] **בחוץ פטור.** דהויא לה חטאת שכיפרו בעליה ולמיתה אזלא ואינה מתקבלת בפנים: **חייב על החילוגה.** דהא חזיא לפנים דאיזו מהן שירצה יקריב: **והפנימית מכפרת.** על הבעלים: **כשם שדמה פוטר** [כה] **בשרה.** מן המעילה דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה [מעילה ב.] דיהא [כו] בה שעת היתר להכניס כך היא פוטרת את בשר חבירתה ואע"פ שפסולה ואשחט שתיהם בפנים קאי ואשמעינן דהיכא דמונח [כז] בכוסות וקדם וזרק את דם האחת פוטרת את חבירתה מן המעילה משום חטאת שכיפרו בעליה דקיימא לן [שם ג.] חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין אבל משום שחוטי חוץ לא איצטריכא ליה דכמאן דקטליהו [כח] דמי ולית בהו מעילה כדאמרינן [כט] בשמעתא קמייתא [דמעילה ב.] קדשים שמתו יצאו מידי מעילה. ואגב גררא נסבה הכא אידי דנקטא [ל] משום שחיטת חוץ ובפרק קמא דמעילה (דף ו:) נמי קתני לה לגולה:

גמ'

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פי"ח מהל' מעה"ק הלכה יח:
נג ב גד מיי' שם הלכה יח:
נד ה ו מיי' שם הלכה יח:
נה ז מיי' פי"ט שם הלכה יג:
ח מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ו:

מוסף רש"י

אבוה דשמואל בר רב יצחק. על אבוה דבר אבוכרס פירש"י זהו אבוכרס עצמו ומכירין היו את הבן ולא רצו את הבן, שעשו את בנו פיטום לו שם בנו, שעשו את בנו פיטום לו (חולין לח.) **והרי שתיהן** עומדות. ושחט את שתיהן וחזק של אחת מהן והויא לה לידך מבכתה מוחר מעלת משעה שנזרקה דמה של אחת: **כשם** שדמה פוטר את בשרה. כשם שאותה שנזרק דמה פוטרת בשרה מן המעילה, כך היא פוטרת את בשר חבירתה. זו שלא נזרק דמה, מן המעילה, דכונה אחד הן שהרי יכול לזרוק דמה של זיו מהן שילקה (מעילה ה:):

מסורת הש"ס

א) [לעיל קח.], **ב)** [לעיל פד: ע"ש], **ג)** עירובין דף צד., **ד)** מעילה דף ו:, **ה)** [שם], **ו)** [לעיל קז.], **ז)** ד"ה נמצא, **ח)** [עי' לעיל סט. תו' ד"ה לאתויי]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר זעירי שחיטת לילה בבהמה איכא ביניייהו:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל דבפנים (*ש"מ): **ב)** נ"א מיחייבין, כל שחייבין עליו בפנים חייבין עליו בחוץ מיבעי ליה ואלא כי היכי כו' ומה שבימים נמתק (ש"מ), וכ"ה כרוב כתה"י ושם אית מיבעי האי, ובש"מ מוחק מיבעי האי כלל הענין: **ג)** ל"ל מיחייב (*ש"מ): **ד)** בחוץ אין חייבין עליו בפנים מיבעי ליה כל"ל (ש"מ, וכ"ה ברוב כתה"י): **ה)** חייבין עליו בפנים אין חייבין עליו בחוץ מיבעי ליה כל"ל (ש"מ, כתה"י): **ו)** מיבעי בכלי חול ליתא בכתה"י. ועוד: **ז)** ל"ל והשתא (ש"מ, כתה"י). וכ"ה בכש"י: **ח)** נ"א מיחייב תני כל שחייבין כו' (ש"מ, וכעי"ז בכתה"י) וכן משמע מרש"י: **ט)** בכי"ל ליתא מיבעי והעלה בחוץ. וכן בת"ל, וכ"מ בכש"י. נ"א והעלה בחוץ חייבין על כיוצא בו בחוץ והעלה בחוץ (כי"ד וק). בכי"מ ובד"ל ליתא חייבין עליו בחוץ. ולפנינו ע"פ כה"ר: **י)** ראוי לבוא בפנים (כתה"י וש"מ): **יא)** נ"א חייב (כי"צ). וכ"ה במשנה כ"י אוקספורד ובכלון. וכן הגיה הרב יהוסף הובא במגל"ש. ולפ"ז מיושב הרמב"ם בפי"ט מהל' מעה"ק הי"ג שפסק אחד בפנים ואחד בחוץ חייב. ועי' בכ"מ שם בשם מהר"י קורקוס שכ' דאולי הר"מ היה לו גי' אחרת. ולא גם להלן בחוש אמת"ו: **יב)** נ"א חייב (כי"צ). וכ"ה בשני כתה"י הנ"ל וגם בכ"י קופמן. ולא בחוש אלפס"ו: **יג)** ל"ל לעיל (קז ע"ב) (גל' קה"י): **יד)** נ"א הראשונה בחוץ כגון בשחיטה וליתא כל הקטע מתיבת בפנים עד העבודה ראשונה (כי"פ). וכן הגיה הפ"מ ועי"ש שמתק גם קטע לפנ"ז: **טו)** נ"א כגון במלוקה פטור על העלאתו אם נעשית המלוקה בחוץ ודרך כו' (*צ"ק): **טז)** תיבת כו' ליתא בכתה"י וש"מ: **יז)** דכוותיה אם נעשית כולה בחוץ הוה כל"ל (ב"ש וח"נ): **יח)** בבהמה בפנים והעלה כל"ל (*ש"מ): **יט)** כיוצא בו בפנים (*ש"מ): **כ)** ל"ל שחטה (ש"מ, כתה"י): **כא)** ל"ל דבפנים (כי"י): **כב)** בחוץ דהא אשחיטתן (כתה"י וב"ש): **כג)** תיבת בו ליתא בפרי"ד: **כד)** והשניה אחריה בחוץ (*ש"מ): **כה)** את בשרה כל"ל (*ש"מ): **כו)** ל"ל דהיה (גליון). נ"א דאית לה (כי"י): **כז)** דמונח דם בכוסות (כי"פ): **כח)** ל"ל דחנקינהו (*ש"מ): **כט)** כדאמרי' במעילה בשמעתא (*ש"מ): **ל)** ל"ל דנקט (ש"מ): **לא)** הבליעה שכך גזירת הכתוב שאין כל"ל (ב"ש וח"נ):

גמ׳ מאן תנא. דפליג עליה דר׳ אלעזר בר׳ שמעון בפרק כל הפסולין (לעיל דף לד:) ואומר כוס עושה חבירו דחוי דקתני חטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהם הוא לבדו נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה ורבי אלעזר ב״ר שמעון אמר התם כולן נשפכין ליסוד דקסבר כוס אחד עושה את חבירו שירים: **רבי נחמיה הוא.** דפליג עליה דאמר הכא קבל דמה בכוס אחד נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב דשיריים נינהו ושירי הדם שהקריבו [ט] בחוץ חייב והיכא דקיבלו בשני כוסות אמר פטור אלמא כוס שני לאו שיריים משיב ליה אלא דחוי היה [י] לשפוך לאמה הלכך לא מיחייב עליה בחוץ: [יא] **מאי למה הדבר דומה.** למאי הלכתא דמינהו ומאי גמר מינה: **הא מני רבי היא דאמר.** במסכת תמורה (דף כב:) אבודה בשעת הפרשה מתה בחטאת [יא] שכיפרו בעליה דקיימא לן (שם דף כא:) דאלא למיתה אפילו לא היתה ראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה ומשהפרישו זו תחתיה נמצאת קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן שניה מתה והכי קאמר תנא דמתני׳ טעמא דאבדה כלומר [יב] זו שהופרשה על ידי איבוד חבירתה הוא דכי שוחט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה [יג] פטור דדמיא לכוס דחוי משום דכרבי סבירא ליה דאמר למיתה אזלא אבל המפרישי שתי חטאות לאחריות מעיקרא אאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה דאפי׳ רבי מודה בו [יד] דמתכפר באחת מהן והשניה תרעה ודמיה לעולת קין המזבח וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה דאית להו תרעה בההוא לא אמרינן דאם שחטה בחוץ לשניה דנפטר ואף על גב דלכתחילה לא קרבה היא גופה עולה אלא דמיהן [טו] חייב עליה בחוץ דאי אקרבה לדידה גופה עולה בפנים מתקבלת היא: **דרבי הוגא [אי״ר] אאם שניתק לרעייה.** כגון תמורת אאם ואאם שמתו בעליו או נתכפרו באחר וקיימא לן (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באאם רועה ונמלך בב״ד ואמרו לו ירעה ושחטו אתם כשר לעולה ודוקא ניתק אבל לא ניתק לא כדאמר בפ״ק (לעיל ד׳ ה:) הוא בהוייתו יהא: **מי דמי.** מתני׳ לדרב הוגא לחיובי אחטאת שניה בחוץ מהאי טעמא הא לא חזיא היא גופה לעולה כלל דהא נקבה היא: **מיוסדיניא.** מקום: **בשעיר נשיא.** שהפרישו שניים לאחריות דהתם זכר הוא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חטאת. חוץ מגתה. בגמרא [קיג.] מפרש היכא: **גתה.** לשון גת כלומר [טז] מקום עמוק: **ששחטה חוץ מגתה** גרסי׳: **פטור.** ולא אמרינן שומט קדשים בחוץ [יז] שלא במקום מלוה דרחמנא פטריה מואל פתח אהל מועד וגו׳ הראוי לפתח אהל מועד שמובא עליו להביאו שם דמדקפיד קרא לענשו על שלא הביאו ש״מ בעומד להביאו שם משמעי קרא: **לא שאינו ראוי.** כל שאינו עתיד [לבא]. ובגמרא [קיג:] פריך הא שעיר המשתלח עתיד לבא להגריל ולהתוודות: **שנאמר לפני משכן.** להקריב קרבן לפני משכן אע״פ שכשר לבא הואיל ואינו כשר ליקרב. ובגמרא [שם] פריך הני נמי תיפוק לי מואל פתח אהל מועד: [יח] **עוכר בל״ת.** הואיל וראוי לבא לאחר זמן כדקתני בסיפא: שהיה

גמ׳ בשלמא בחוץ וחזר ונתן בפנים שכולו ראוי [א] להיות בפנים אבל [ב] בפנים והעלן בחוץ שיריים נינהו [ג]**הא מני רבי נחמיה** היא דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב אי רבי נחמיה אימא סיפא קבל דמה בשני כוסות נתן שניהם בפנים פטור שניהם בחוץ חייב אחד בפנים ואחד בחוץ פטור והאמר רבי נחמיה שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב [ג] סיפא אתאן לתנא קמא דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר [ד]כוס עושה דחוי לחבירו: למה הדבר דומה למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה: למה [ה] הדבר דומה למה לי הא מני רבי [ו]**היא דאמר** [א]אבודה בשעת הפרשה מתה והכי קאמר טעמא דאבדה הא הפריש שתי חטאות לאחריות חדא מינייהו מעיקרא עולה היא וכדרב הונא אמר רב [ז]דאמר רב הונא אמר רב [ח]אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה מי דמי התם אשם זכר ועולה זכר אבל [ה] חטאת נקבה היא א״ר חייא מיוסתיניא בשעיר נשיא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת [ג]חטאת ששרפה [ו] חוץ מגתה וכן [ד]שעיר המשתלח שהקריב [ז] בחוץ פטור שנאמר [ו]ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ה]כל שאין ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו [ו]הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והמחיר [ח] [והאתנן] והכלאים והטריפה ויוצא דופן שהקריבן בחוץ פטור שנאמר [ו]לפני משכן ה׳ [ז]כל שאין ראוי לבא לפני משכן ה׳ אין חייבין עליו בעלי מומין בין בעלי מומין קבועין בין

אלא בפנים וחזר ונתן בחוץ שיריים נינהו. אע״ג דאית לאוקומא בג׳ מתנות שבחטאת דאמרינן בפ׳ ב״ש (לעיל דף לח:) דלענין חוץ הוי כתחילתן לא משמע ליה אלא בשייריים דומיא דסיפא דשני כוסות אחד בפנים ואחד בחוץ שלא היה עושה חבירו דחוי אע״כ נתן לכולם: [ט] **כשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה.** דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה כך הוא פוטר את בשר חבירתה מן המעילה ופי׳ בקונטרס משום חטאת שכיפרו בעליה דקי״ל חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין וקשה לפירושו דבסוף פרק קמא דמעילה (דף ו:) תנן אמר רבי עקיבא והרי מפרש חטאתו ואבדה והפרש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה הרי שניהם עומדים לא כשם שדמה פוטר את בשרה כך פוטר את בשר חבירתה ואמרינן בגמרא [י] אמר רבי אלעזר לא אמר רבי עקיבא אלא שחט שניהם בבת אחת ולא מזה זורק לזה מזה זורק אבל בזה אחר זה לא ואי חשיב כחטאות המתות אפילו בזה אחר זה נמי אלא ואלא כיון דנשחטה קודם זריקת דמה של חבירתה שראוי להתכפר לא הויא חטאת המתה והיינו טעמא דיש חילוק בין בת אחת לזה אחר זה דבבת אחת חשיבי תרוייהו כחד גופא ולכך פוטר את בשר חבירתה וכן מוכחת הסוגיא: **הא מני רבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה.** למאן דאמר בפרק ולד חטאת (תמורה דף כב.) דהכל מודים במתכפר בשאינה אבודה דאבודה מתה מיירי הכא בכל ענין דהשניה מתה לרבי ואיכא למאן דאמר התם דבבת אחת פליגי והיכא דמשך מדעתו אחת מהן והקריב השניה מתה לכולי עלמא דנתכוין לחטאתה והיכא דנמלך מודה רבי דנתכפר [יא] באבודה דשאינה אבודה רועה והכא מיירי בשחט שאינה אבודה בפנים ואבודה בחוץ וקשה קצת מאי רבי היא דרבנן נמי לא פליגי בהכי: **והכי קאמר טעמא דאבדה אבל הפריש שתי חטאות לאחריות כו׳.** משמע היכא דקתני אבדה הוי אבדה דוקא ותימה דבסוף פ״ק דמעילה (דף ז.) תניא אמר רבי שמעון כשהלכתי לכפר (בגא) [פאני] כו׳ עד אמר לי בני אתה אומר כן והרי מפרש חטאת ואבדה והפרש אחרת תחתיה כו׳ ולר״ש על כרחין לא מחלק דרועה לר׳ שמעון ית ליה כלל כדאיתא בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נז:) ובתמורה פרק יש [ט] ולד חטאת (תמורה דף י) וי״ל דבמעילה אינו יורד לחידוש זה אלא לאשמועינן דזריקה מועלת ליועל וחד מיינייהו נקט אבל מתני׳ דהכא לחידוש תנייה דאין זה דמיון כ״כ ולא נקטה אלא לאשמועינן דרבי היא [כ] חדא מיינייהו מעיקרא עולה היא ואפילו למ״ד בעי עקירה חסרון עקירה לא שמיה חסרון בהאי דעומד ליעקר ולא דמי להא דאמרינן בפ׳ בתרא (לקמן דף קיד:) אי הכי לשמו ליחייב הואיל ורלוי שלא לשמו ומשני מחוסר עקירה דהתם אינו עומד ליעקר:

בשעיר נשיא. וא״ת לר״ש חטאת זכר אמאי מתה הא אמרי׳ בפרק קמא דהוריות (דף ו:) ובפרק שני דתמורה (דף טו:) דחמש חטאות בחד מקום גמירי להו ולא משכחת ולד חטאת בחטאת זכר וי״ל דמתני׳ דלא כר״ש והא דאמרינן בפ׳ ולד חטאת (שם דף כג.) גבי שעירי יום הכיפורים והשני ירעה לרבי שמעון ולייקא הא ביחיד בא] מתה לאו בזכר כיולא באלו אלא בנקבה:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חטאת ששחטה חוץ מגתה. ברוב ספרים גרסינן ששרפה וכן במסכת פרה פרק ד׳ (מ״ב) תנן שרפה חוץ לגתה פסולה והוא הדין בשחיטה דאין חיוב חוץ לא בשחיטה ולא בהעלאה כדמוכח בגמרא ועיקר גת ניתקן לשריפה שהוא כעין גומא כדפירש בערוך ושורפין אותה שם ואוספין אפרה:

מסורת הש״ס

א) [לעיל לח: לט. קי:], ב) [לעיל לד: יומא מ:; תמורה כב:] ע׳ ירושל׳ יומא פ״ה ה״ז, ג) [תמורה כב:], ד) לעיל ה: [וש״נ], ה) שייך לע״ב, ו) שייך למתני׳ דלעיל, ז) [מעילה ז.]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה למה הדבר דומה למה לי למאי הילכתא:

שינויי נוסחאות

א) נ״ל ראוי לבא בפנים אלא בפנים וחזור ונתן בחוץ שיריים נינהו אמרי׳ הא מני כו׳ (כתה״י ושמנכ״י): ב) נ״ל אלא (כי״צ וכ״ה בתוס׳); ג) נ״ל חייב אמרי [בכי״מ הדה אמר] מאן תנא דפליג עליה דר״א בר״ש ואמר כוס עושה חבירו דחוי ר׳ נחמיה היא (וש״מ. כי״מ וק׳. וכ״מ מרש״י): ד) נ״ל למה לי למימר למה הדבר דומה (כי״צ). ובאמר כתה״י וכש״מ מאי למה הדבר דומה [ותיבות למה לי נמחקות]: ה) אבל הכא חטאת (כתה״י וש״מ): ו) נ״ל ששחטה (*ש״מ. וכ״ה במשניות). וכן גי׳ רש״ש ופרי״ד. אלא בערוך ערך גת ג׳ וכפיה״מ לר״מ גרסי כלפניו. ועי׳ תוס׳. וע״ע טה״ק ומו״ק: ז) שהקריבו (*ש״מ, ובמשניות): ח) נ״ל והאתנן והמחיר (*שמכ״י, ובמשניות). וכ״ה סדר הכמוניס: ט) נ״ל שהקריבן (*ש״מ): י) נ״ל הוא (כ״ש): יא) כמה״י ודפ״י חטאת: יב) כלומר דוקא זו כנ״ל (כ״ש): יג) חברתה בפנים פטור (כתה״י וש״מ): יד) נ״ל בה (*ש״מ): טו) נ״ל דמיה (ש״מ, כתה״י): טז) כמה״י וש״מ וכי״ב וג׳ כלומר מקומה. והסמ״ד ומה״ד ששחטה וכו׳. [נד׳ וגליה כלומר מקום. ותיבת עמוק ליתא]: יז) בחוץ הוא שלא (*ש״מ): יח) נ״ל דאם נתכפר (צ״ש): יט) נ״ל פרק יש בקרבנות (דף טו ע״ב) (הגרי״ב): כ) כאן הסמ״ד ומה״ד חדא מיינייהו כו׳ (כ״ש, צ״ק): כא) נ״ל דיחיד (כ״ש):

ליקוטים

חוץ מגתה. גתה, פי׳ גומא היא בקרקע צורת גת מתוקנת לשריפת הפרה. (ערוך ע׳ גת)

שיטה מקובצת

הרובע. עי׳ תוס׳ תמורה דף כד: [ד״ה קפכר]: רש״י אשם שניתק לרעיה כו׳ בראאמר בפ״ק הוא בהוייתו יהא. נ״ב אלמא אאם שניתק לרעיה אתמיה לעולה קאי, ת״ל הפרים שני חטאות לאחריות נמי ונתכפר באחת האחרת אתמיה לעולה וכיון דלעולה קאי אם שחטה בחוץ לאחר שנתכפר באחרת חייב משום שחוטי חוץ. ע״כ מספר יקן (כ״ש):

עין משפט נר מצוה

נו א מיי׳ פ״ד מהל׳ פסה״מ הלכה ג:
נז ב מיי׳ שם הלכה טו:
א ג מיי׳ פרק יט מהלכות מעה״ק הלכה ז:
ד מיי׳ פי״ט שם הלכה יא:
ה מיי׳ פי״ט שם הלכה ז:
ב ז מיי׳ שם ופי״ח הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵקֶרֶב עַמּוֹ:
ויקרא יז, ד

מוסף רש״י

שיירי הדם. של חטאת הטעונין שפיכה ליסוד (לעיל קיב:). אף של חטאות המתות (לעיל לח:) שהקריבו בחוץ חייב. דקסבר שיירים מעכבין, הילכך מתקבלים כפנים וחזיקה גמורה הן (לעיל קי:) **אשם שניתק לרעייה.** שמתו בעליו או שנתכפרו באחר וניתק מדין אשם לרעייה, שאמרו לו ב״ד הוציאוהו וירעה (לעיל ה:). שניתק מדין הקרבה ומצריכהו לרועה אלא שיסתאב, דקי״ל (תמורה יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה (לקמן קסו:). **חטאת** ואשם אינן באין נדבה ומשנתכפרו באחר אין תקנה לזה, וגבי חטאת הלכתא גמירי לה דמתה ובאשם גמירי הלכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה, ואם ניתקו מעליו והשליכו לגפר לרעות שיסתאב ויפול בו מום שיוכל לפדותו ולהוציאו לחולין, וכל הרועים למיתה נופלים לנדבה, ומה היא נדבה שאם שופרות היו במקדש וכתוב עליהן נדבה ואם היו נותנין לבדק כל מותר דמי חטאת ואשם ומצילין משם קין המזבח עולות, בשר לשם עבודות לכהנים, שזהו מדרשו של יהודע הכהן במס׳ תמורה (כג:) וזה לא המתין עד שיומתם ומצניקו לרעיה שחטו סתם (פסחים עג.) **ושחטו סתם.** אם הבעלים לרועה וקדם ושחטו סתם עד שלא נסתאב (תמורה יח.). שהקדים ושחטו לשם עולה (מזיר כה:) **כשר.** לעולת קין המזבח, הואיל וסוף סוף דמיו לכך היו עומדים (פסחים עג.). **דהא סתמא** לשם עולה קאי לדמים (תמורה שם). **דהא סתמו** לעולה ואין שם אשם עליו, דנדבה דשופרות עולה (מנחות ד.) **מיוסתיניא.** מאותו מקום (תענית ט.): **הרובע והנרבע.** ע״פ על אחד אל ע״פ הבעלים שלא נסקל, דפסול לגבי מזבח (ב״ק מ: וכעי״ז תמורה כח.) **והמוקצה.** שהקלהו וימלטו אל: שהקלהו והופרש לצורך עבודת מוכיס (בכורות מא.). אל: שהפרישו להקרינו לעבודה זרה (בכורות נז.) **ונעבד.** שהשתחוה לו ועשאו עבודת מוכיס (יבמות פג:). אל: שעבד את הבהמה עצמה כגון שניסך לה בין קרניה (בכורות נז.) **והכלאים.** בן רחל ומיש שפסול לקרבן: **ויוצא דופן.** שקבעוה והוציאוה (חולין לח:). כלאים וטריפה ויוצא דופן, שור אל כשב כי יולד פרט ליוצא דופן (חולין לח:), טריפה התם (מנחות ה:) לא:), טריפה התם (מנחות ה:) אמרינן כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין מ״ל להוציא את הטריפה ולהדיוט מותרת בהנאה להשליכה לכלבים (לעיל נא:):